

ALUEELLISEN APUVÄLINEYKSIKÖN PERUSTAMINEN

PTLTK § 22

Valmistelija: perusturvajohtaja Ilona Koskenniemi

Lääkinnällisen kuntoutuksen tavoitteena on parantaa tai ylläpitää asiakkaan sairauden, vamman tai kehitysviivästymän alentamaa toimintakykyä. Apuvälinepalvelu on osa lääkinällistä kuntoutusta ja apuvälineiden tarkoituksena on edistää asiakkaan kuntoutumista ja tukea hänen jokapäiväisistä toimintaansa, parantaen hänen toimintakykyään tai ehkäisten toimintakyvyn heikentymistä. Päävastuu apuvälinepalvelujen järjestämisessä on kuntien perusterveydenhuollolla, mutta myös erikoissairaanhoido osallistuu apuvälinepalveluiden toteuttamiseen.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) strategian mukaisesti HUS järjestää kunnille ja perusterveydenhuollolle niiden tarvitsemia sellaisia palveluita, joissa sairaanhoitoalueen tai koko HUSin alueen kattava järjestäminen on tarpeen. Apuvälineiden alueellinen yhteistyö on huomioitu HUS Apuvälinekeskuksen liiketoimintasuunnitelmassa, jonka mukaan HUS Apuvälinekeskuksen (AVK) lisäksi alueilla on omat alueelliset yksiköt, ja näiden ympärillä lähipalvelupisteet.

Itä-Uudenmaan vuosille 2013–2016 laaditussa terveydenhuollon järjestämissuunnitelmassa mainitaan tavoitteeksi perustaa yhteinen alueellinen apuvälineyksikkö ja sama tavoite toistuu nyt voimassa olevassa, vuosille 2018-2021 laaditussa järjestämissuunnitelmassa. Järjestämissuunnitelman mukaisesti alueellisen apuvälineyksikön tarkempi suunnittelu aloitettiin vuonna 2014 perustamalla sitä varten työryhmä. Vuosina 2016 - 2017 Itä-Uudenmaan kunnissa käsiteltiin työryhmän ehdotus Alueellisen apuvälineyksikön (AVY:n) perustamiseksi Porvoon sairaalan yhteyteen ja kunnat hyväksyivät asian selvittämisen jatkamisen.

Vuonna 2018 AVY:n suunnittelu oli tauolla, koska toiminnalle ei ollut osoittanut sopivia tiloja Porvoon sairaalan alueelta. Vuonna 2019 HUSissa hyväksyttiin AVY:n tilahanke, jolloin suunnittelu voitiin käynnistää uudestaan, perustamalla uusi projektiryhmä. Projektiryhmään ja sen alaryhmiin kerättiin laajasti edustajia kaikista Itä-Uudenmaan kunnista ja Porvoon sairaalasta. Kesällä 2020 laadittiin uusi projektisuunnitelma, joka vietiin Porvoon sosiaali- ja terveyslautakunnan käsittelyyn syyskuussa 2020. Lautakunta päätti palauttaa asian uuteen valmisteluun. Muissa Itä-Uudenmaan kunnissa asiaa ei siinä vaiheessa käsitelty poliittisissa elimissä. Porvoon sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksen sekä Itä-Uudenmaan kuntien, Porvoon sairaalan ja vammaisneuvostojen asiantuntijoilta saatujen palautteiden ja ehdotusten perusteella suunnitelmaa on sittemmin täydennetty ja tarkennettu ja viimeisin projektisuunnitelmaversio on tämän esityksen liitteenä. Projektisuunnitelman tuoreimmassa versiossa on mm. täydennetty kustannuslas-

kelmia, toiminnan kuvausta, laskutusmallia sekä hankkeen perusteluja. Projektin havainnollistamiseksi on laadittu liitteenä oleva projektia kuvaava diasarja. Lisäksi päätöksenteon tueksi on kuntien ja sairaalan asiantuntijoiden toimesta laadittu liitteenä oleva SWOT-analyysi (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), jonka tarkoituksena on avata projektin suunnittelua useasta näkökulmasta.

Alueellisen apuvälineyksikön (AVY) tavoitteina on mm. yhtenäistää alueen apuvälinetoimintaa, vähentää toiminnan haavoittuvuutta, hillitä apuväline-toiminnan kustannusten nousua sekä nopeuttaa varaston kiertoa ja pienentää varaston kokonaisvolyymia. Ajatuksena on, että näin toiminnan laatu voi koko alueella pysyä hyvänä, vaikka apuvälineitä tarvitsevien asiakkaiden määrä kasvaa. Projektisuunnitelmassa esitetystä mallissa AVY perustetaan HUS Porvoon sairaalan alaisuuteen ja siihen siirtyvät asiantuntijoita kunnista liikkeenluovutuksen kautta. AVY:n tilojen rakentaminen toteutuisi HUS tilahankkeen avulla vuoden 2021 aikana ja apuvälinevarasto olisi tarkoitus muodostaa yhdistämällä kuntien ja Porvoon sairaalan apuvälineet.

Apuvälineyhteistyö HUSin kanssa on mahdollista toteuttaa joko yhteistoimintasopimuksilla tai siirtämällä järjestämisvastuu apuvälinetoiminnasta kunnilta HUSille. Projektisuunnitelmassa esitetään AVY-toiminnan perustamista yhteistoimintasopimuksella, melko vastaavalla tavalla kuin nykyiset sopimukset HUS-diagnostiikan kanssa. Tässä mallissa kunnille jää paremmat mahdollisuudet vaikuttaa toimintaan ja yhteistoimintasopimus on myös mahdollista irtisanoa tai neuvotella uudelleen, jos kuntien tarpeet muuttuvat. Tässäkin mallissa apuvälinetoiminnan henkilöstö siirrettäisiin HUSille liikkeenluovutuksella.

Tuorein projektisuunnitelma sisältää apuvälineyksikön alustavan talousarvion, joka perustuu kunnilta saatuihin tietoihin ja arvioon apuvälinetoiminnan tulevasta kehityksestä. Tällä hetkellä HUSin ja kuntien hankkimien apuvälineiden hinnoilla ei ole merkittävää eroa, mutta uuden kilpailutuksen ennakoidaan alentavan apuvälinekustannuksia, kun kilpailutusten volyyymi kasvaa.

Mikäli Suomen nykyisen hallituksen esittämä sote-uudistus etenee ehdotetulla tavalla, muodostetaan Itä-Uudellemaalle jatkossa oma hyvinvointialue. Myös apuvälinetoiminnan järjestämisvastuu siirtyy silloin kunnilta uudelle hyvinvointialueelle. Sote-uudistukseen viitaten on esitetty, että AVY:a ei kannattaisi perustaa tässä vaiheessa, vaan että kannattaisi odottaa sote-uudistuksen toteutumista ja perustaa AVY vasta sen jälkeen, uuden hyvinvointialueen omana toimintana. Järjestämisvastuun kannalta tämä olisi loogista, mutta silloin menetettäisiin niitä taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä, joita on esitetty HUSin kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyen. Lisäksi AVY:n perustaminen ja sen toivotut kustannuksia hillitsevät vaikutukset siirtyisivät tällöin useammalla vuodella tulevaisuuteen.

HUS Porvoon sairaalalla on tällä hetkellä varattuna varat AVY:n vaatimalle rakennushankkeelle ja toiminta voitaisiin sen perusteella yhteistyössä HUSin kanssa aloittaa jo vuonna 2022, kun hyvinvointialueen järjestämä AVY olisi toiminnassa huomattavasti myöhemmin. Nyt HUSin ja kuntien kanssa yhteistyössä tehtyä valmistelua on tosin mahdollisuus hyödyntää ja jatkaa myös hyvinvointialueen oman toiminnan suunnittelussa, joten valmistelutyön ei voida katsoa menneen kokonaisuudessaan hukkaan, vaikka apuvälineyksikön perustamiseen ei nyt lähdetäisi.

Mikäli Porvoo, Sipoo tai Loviisa päättää, että ei jatka apuvälineyksikön valmistelua, on koko hankkeen valmistelun jatko epävarmaa. Porvoon sosiaali- ja terveyslautakunta on 16.2.2021 kokouksessaan päättänyt, ettei ole mukana yhteisen apuvälineyksikön valmistelussa tässä vaiheessa.

Askolan kunnan asukkaille apuvälineyksikön perustaminen ja sen myötä apuvälineiden luovuttaminen Porvoon sairaalan yhteyteen, lisäisi yksittäisen asiakkaan matkaa ja vaivaa apuvälineitä lainattaessa. Yhteinen apuvälineyksikkö ei myöskään tuottaisi varsinaisesti säästöjä verrattuna nykyiseen tilanteeseen. Joidenkin harvinaisempien apuvälineiden hankinta olisi helpompaa yhteisen yksikön kautta kuin omana toimintana.

Yhteisen apuvälineyksikön ulkopuolelle jääminen ei näin ollen olisi vaikutuksiltaan suuri Askolan kunnalle. Alueellisen yhtenäisyyden vuoksi ja tulevaa hyvinvointialuetta ajatellen liittyminen yhteiseen apuvälineyksikköön olisi merkittävämpää.

Päätösehdotus (perusturvajohtaja):

Perusturvalautakunta päättää, että Askolan kunta ei ole tässä tilanteessa jatkamassa yhteisen apuvälineyksikön valmistelua.

Päätös:

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Lisätietoja: perusturvajohtaja Ilona Koskenniemi, puh 040 7109 119 tai etunimi.sukunimi@askola.fi